

คำศัพท์ด้านภัยพิบัติ

1. ภัย (Hazard)	เหตุการณ์ที่เกิดจากภัยธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์ ที่อาจนำมาซึ่งความ สูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
2. ภัยพิบัติ (Disaster)	การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนหรือสังคม อันเป็น ผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง เกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบ ดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่
3. ความล่อแหลม หรือ สภาวะการเปิดรับต่อ ความเสี่ยง)Exposure)	การที่ผู้คน อาคารบ้านเรือน ทรัพย์สิน ระบบ หรือองค์ประกอบใด ๆ มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย และอาจได้รับความเสียหาย
4. ความเปราะบาง (Vulnerability)	ปัจจัยหรือสภาวะใด ๆ ที่ทำให้สังคมและชุมชนขาดความสามารถในการป้องกันตัวเอง ทำให้ไม่สามารถรับมือกับภัยพิบัติ หรือไม่สามารถฟื้นฟูได้อย่าง รวดเร็วจากความเสียหายอันเกิดจากภัย ปัจจัยเหล่านี้มีอยู่ในชุมชนหรือสังคมมานานก่อนเกิด ภัยพิบัติ และเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลกระทบจากภัยมีความรุนแรงมากขึ้น
5. ศักยภาพ (Capacity)	สภาวะการณ์ ความชำนาญ หรือทรัพยากรต่าง ๆ ที่อยู่ในความครอบครอง ของประชาชน ชุมชนหรือสังคมหนึ่ง ๆ ซึ่งมีคุณลักษณะเชิงบวก สามารถพัฒนาเคลื่อนย้าย และ เข้าถึง เพื่อนำมาใช้เพิ่มขีดความสามารถ ของสังคม และชุมชนในการบริหารจัดการ ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ช่วยให้คาดการณ์ภัยที่จะเกิดขึ้นและรับมือกับความเสียหายจากภัยพิบัติได้ดีขึ้น

6. ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk)	โอกาสหรือความเป็นไปได้ (likelihood) ในการได้รับ ผลกระทบทางลบจากการเกิดภัยพิบัติ โดยผลกระทบสามารถเกิดขึ้นกับชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ในระดับบุคคล ชุมชน สังคม หรือประเทศ
7. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)	กระบวนการกำหนดลักษณะ ขนาด หรือขอบเขต ของความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์ภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งประเมินสภาวะการเปิดรับต่อความเสี่ยง ความ เปราะบาง ศักยภาพ ในการรับมือของชุมชนที่อาจเป็นอันตราย และคาดการณ์ผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน การดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นในการเกิดผลกระทบจาก ภัยในพื้นที่หนึ่ง ๆ มีประโยชน์ในการวางแผนเพื่อจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ
8. การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction: DRR)	แนวคิดและวิธีปฏิบัติในการ ลดโอกาสที่จะได้รับผลกระทบทางลบจากภัยพิบัติ ผ่านความพยายามอย่างเป็นระบบที่จะวิเคราะห์ และบริหารจัดการปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลกระทบของภัยพิบัติ เพื่อดำเนินนโยบาย มาตรการ หรือ กิจกรรมต่าง ๆ ในการลด ความล่าช้า ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบาง และเพิ่ม ศักยภาพในการจัดการปัญหา มีเป้าหมายในการลดความเสี่ยงที่มีอยู่ในชุมชนและสังคมในปัจจุบัน และป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
9. Early Warning System	ระบบที่มีศักยภาพในการประมวลผลข้อมูลและแจ้งเตือนตามช่วงระยะเวลา เพื่อให้บุคคล ชุมชน และหน่วยงานที่เสี่ยงต่อภัยมีเวลาเพียงพอในการเตรียมการและรับมือได้อย่างเหมาะสม เพื่อลดโอกาสการเกิดอันตรายและความสูญเสีย
10. สุขภาพ	ภาวะทั่วไปของร่างกายและจิตใจจะต้องแข็งแรงสมบูรณ์ มีสุขภาวะทางจิตวิญญาณ จะต้องปราศจากโรคหรือความทุพพลภาพ จะต้องเป็นผู้ที่สามารถดำรงตนและปฏิบัติภารกิจต่างๆ ในสังคมได้เป็นปกติสุข
11. โรคติดต่อ (Communicable disease)	คือโรคที่เกิดจากการติดเชื้อ (โรคติดเชื้อ) และเชื้อโรคสามารถถ่ายทอด (Transmission) และ/หรือติดต่อโดยการสัมผัส คลุกคลี และ/หรือโดยการแพร่กระจาย (Contagious) สู่อื่นได้ รวมทั้งยังสามารถ ติดเชื้อ แพร่กระจายเชื้อ จากสถานที่หนึ่ง หรือ จากแหล่งหนึ่ง ไปยังอีกสถานที่ หรือ อีกแหล่งได้

<p>12.จิตสังคม</p>	<p>การให้ความช่วยเหลือด้านจิตสังคมเป็นแนวทางที่จะเยียวยาเหยื่อของความรุนแรงหรือภัยพิบัติทางธรรมชาติให้สร้างความยืดหยุ่นปรับตัว ทั้งชุมชนและบุคคลเอง โดยมีจุดประสงค์ที่จะช่วยให้เหยื่อกลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติสุขและป้องกันผลเชิงลบต่อจิตใจจากเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานมากกว่าเดิม”</p>
<p>13.โรคระบาด (Epidemic)</p>	<p>สถานการณ์การติดเชื้อโรค หรือโรคติดเชื้อที่เกิดขึ้นในระยะ เวลาเดียวกันในชุมชน ในถิ่น หรือในแหล่งหนึ่งแหล่งใด ในอัตราสูงกว่าสถานการณ์ปกติที่ควรเป็น โดยการติดเชื่อนั้นลุกลามแพร่กระจายอยู่ในชุมชน ในถิ่น หรือในแหล่งนั้นๆที่อยู่ใกล้เคียงจุดเริ่มต้นของโรค และสามารถแพร่กระจายลุกลามไปยังชุมชนอื่นๆที่อยู่ไกลๆออกไปได้หลายๆชุมชน หรือหลายๆสถานที่</p>
<p>14.ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข (Public Health Emergency)</p>	<p>เหตุการณ์ที่เป็นโรคและภัยคุกคามสุขภาพ ซึ่งมีลักษณะเข้าได้กับเกณฑ์ อย่างน้อย 2 ใน 4 ประการดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ทำให้เกิดผลกระทบทางสุขภาพที่มีความรุนแรง ● เป็นเหตุการณ์ที่ผิดปกติหรือไม่เคยพบมาก่อน ● มีโอกาสที่จะแพร่ไปสู่พื้นที่อื่น และ ต้องจำกัดการเคลื่อนที่ของผู้คนหรือสินค้า
<p>15.SANITATION สุขอนามัย</p>	<p>is the prevention of diseases by controlling or eliminating the environmental factors which from links in the chain of transmission? (WHO)</p> <p>คือการป้องกันโรคโดยการควบคุมหรือกำจัดปัจจัยสิ่งแวดล้อมซึ่งจากการเชื่อมโยงในห่วงโซ่ของการแพร่เชื้อ</p>
<p>16.Gender</p>	<p>ความแตกต่างของชายหญิงทางสังคมเกิดจากทัศนคติความคาดหวังของสังคมให้หญิงชายมีบทบาทและปฏิบัติหน้าที่ตามที่สังคมคาดหวังให้หญิงและชายเป็น</p>

<p>17. Sexual and Gender-based Violence (S/GBV)</p>	<p>การกระทำใดๆที่ก่อเกิดอันตรายต่อร่างกายจิตใจหรือทางเพศหรือสร้างความทุกข์ทรมานให้กับบุคคลโดยที่การกระทำนั้น เนื่องมาจากเพศสภาพของบุคคลนั้นเป็นผลจากความไม่เสมอภาคระหว่างเพศและการใช้อำนาจอย่างผิดๆ รวมถึงความรุนแรงใน ครอบครัว การค้ามนุษย์ บังคับแต่งงาน การถูกให้แต่งงานแต่เยาว์วัย บังคับค้าประเวณี หาประโยชน์ทางเพศ ล่วงละเมิด การ ปฏิเสธไม่ให้เข้าถึงทรัพยากรโอกาสและบริการ</p>
<p>18. Public Awareness</p>	<p>ความรู้ ความเข้าใจของสาธารณะเกี่ยวกับความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ปัจจัยที่นำไปสู่ภัยพิบัติ และสิ่งที่สามารถทำได้โดยลำพังหรือ เป็นหมู่คณะเพื่อลดปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดภัยพิบัติ สามารถเกิดขึ้นได้จากการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารตามสื่อและช่องทางต่าง ๆ การ ลงมือปฏิบัติ การร่วมมือของคนในชุมชน รวมถึงการสนับสนุนจากรัฐและผู้นำชุมชน</p>
<p>19. critical facility</p>	<p>โครงสร้างทางกายภาพพื้นฐานและระบบที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนของสังคม หรือชุมชนในทางสังคมและเศรษฐกิจ เกี่ยวข้องกับ ระบบสาธารณูปโภคและ สาธารณูปการที่จำเป็นในสังคม เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ระบบการสื่อสาร ระบบขนส่ง ระบบทาง การแพทย์และสาธารณสุข สถานศึกษา สถานีดับเพลิง สถานีตำรวจ และที่ทำการปกครอง นับเป็นองค์ประกอบสำคัญทาง กายภาพที่ ช่วยให้ชุมชนหรือสังคมมีศักยภาพในการเตรียมพร้อมรับมือต่อผลกระทบจาก ภัยพิบัติ</p>
<p>20. evacuation</p>	<p>การเคลื่อนย้ายผู้คนหรือสัตว์เลี้ยงให้ออกไปจากสิ่งคุกคามหรือสถานที่ที่ประสบภัย อย่างรวดเร็วและทันที่ การอพยพแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การอพยพก่อนเกิดเหตุ - การเคลื่อน ย้ายผู้คนที่อาจได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติออกไปสู่สถานที่ที่ปลอดภัย ก่อนเกิดเหตุ ภัยพิบัติ 2. การอพยพหลังเกิดเหตุ - การเคลื่อน ย้ายผู้คนจากพื้นที่ประสบภัยพิบัติไปสู่สภาพแวดล้อมที่ดีกว่า และ ปลอดภัยกว่า